

Uzņēmējdarbības vide

Darbspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

2012. gadā kopējais iedzīvotāju skaits ASV bija 243 284 000. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits sasniedza 154 975 000 jeb 63,7 %. No tiem savukārt nodarbināti – 142 469 000 jeb 58,6 % un bez darba – 12 506 000 iedzīvotāju. Visvairāk nodarbināto bija izglītības un veselības nodrošināšanas pakalpojumu jomā – 22,7 %, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā – 14% un ražošanā – 10,3 %. Būvniecībā strādāja 6,3 %, bet lauksaimniecībā – 1,5 % iedzīvotāju.

Bezdarba līmenis 2012.gadā bija 8,1%, kas salīdzinājumā ar 2011.gadu bija samazinājies par 0.8 procentpunktiem un salīdzinājumā ar 2010.gadu – par 1.5 procentpunktiem (no 9,6%). Štati ar visaugstāko bezdarba līmeni bija: Nevada – 11,1%, Kalifornija – 10,5% un Rodas sala – 10,4%. Savukārt viszemākais bezdarba līmenis bija Ziemeļdakotā – 3,1%, Nebraskā – 3,9% un Dienviddakotā – 4,4%.

Avots: Bureau of Labour Statistics – <http://www.bls.gov>

Darba likumdošana

Strādājošo tiesības un pienākumus, kā arī arodbiedrību tiesības un pienākumus Amerikas Savienotajās valstīs regulē ASV Darba attiecību likums. Federālie likumi tādi kā taisnīgu darba standartu likums, darba attiecību likums, darba drošības un veselības likums nosaka noteiktus standartus attiecībās uz darbinieku tiesībām privātajā sektorā. Tāpat pastāv atsevišķi štatu likumi.

Lai gan Amerikā ir Likums par līgumiem, tomēr ASV nav izplatīta prakse slēgt rakstiskus līgumus tieši ar darbinieku, izņemot augsta līmeņa vadītājus, vai arī, ja tiek slēgtas darba attiecības uz noteiktu termiņu. Izplatīti ir kolektīvie līgumi, kuru noteikumi ir strikti pārrunāti.

Darba nedēļas ilgums ir 40 stundas.

Minimālās algas lielumu oficiāli nosaka federālā valdība saskaņā ar Taisnīgu darba standartu likumu. Šobrīd tā ir noteikta 7.25 USD stundā. Taču dažos štatos tā var būt pat augstāka (Vašingtonā 2013.gadā tā ir noteikta 9.19 USD stundā).

Darba attiecību pārtraukšana netiek strikti regulēta. Arodbiedrību biedriem saistoši ir kolektīvajos līgumos noteiktie nosacījumi. Attiecībā uz pārējiem darbiniekiem, parasti tiek piemērots 2 nedēļu uzteikums gan no darba devēja, gan darba ņēmēja puses. Masveida atlaišanas vai rūpnīcas slēgšanas gadījumā darba devējiem ir pienākums par to paziņot 60 dienas iepriekš.

Attiecībā uz ārvalstnieku nodarbināšanu, ASV ir aptuveni 60 veidi vīzu, iesk. gan uzturēšanās, gan darba atļaujas. Vīzas tiek saņemtas iepriekš ASV vēstniecībās vai konsulātos.

Avoti:

<http://www.deloitte.com>

http://www.workpermit.com/us/employer_intro.htm

Uzņēmējdarbības veidi

Galvenie uzņēmējdarbības veidi ASV:

- individuālais uzņēmums (*Sole Proprietorship*)
- akciju sabiedrība (*Corporation*),
- līgumsabiedrība ar pilnu atbildību (*General Partnership*),
- līgumsabiedrība ar ierobežotu atbildību (*Limited Partnership*),
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību (*Limited Liability Company*),

Attiecībā uz uzņēmumu dibināšanu nav viena noteikta federālā likuma, bet katrā štatā ir savi likumi vai noteikumi attiecībā uz dibināšanas procesu, tomēr vairāki noteikumi ir līdzīgi visos štatos.

Individuālais uzņēmums (Sole Proprietorship)

Individuālais uzņēmums ir vienkāršākais uzņēmējdarbības veids, kur uzņēmuma īpašnieks un vadītājs ir viena persona. Par visām uzņēmuma saistībām un riskiem atbild uzņēmuma īpašnieks ar visu savu īpašumu un mantu. Netiek maksāts uzņēmuma ienākuma nodoklis, bet iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN).

Akciju sabiedrība (Corporation)

Akciju sabiedrība atšķiras no pārējiem uzņēmējdarbības veidiem ar šādām pazīmēm:

1. neierobežots uzņēmuma darbības laiks,
2. juridisks statuss,
3. akciju sabiedrība var iesniegt prasību tiesā savā vārdā, kā arī tikt iesūdzēta tiesā,
4. akcionāru atbildība ir ierobežota,
5. parasti akcijas brīvi nododamas citai personai.

Akciju sabiedrībām piemēro nodokļus "C Corporation" vai "C Corp" (t.i., akciju sabiedrību ienākumus apliek ar nodokļiem vispārējā kārtībā). Tomēr akciju sabiedrībām var arī piemērot nodokļus "S Corporation" vai "S Corp" (specifisku nodokļu režīmu, kas ļauj neaplikt akciju sabiedrības ienākumus ar nodokļiem). Lai akciju sabiedrībai piemērotu nodokļus kā "S Corp", jābūt izpildītiem noteiktiem nosacījumiem: piemēram, "S Corp" īpašniekiem ir jābūt ASV rezidentiem - privātpersonām, un tie nevar veikt uzņēmējdarbību ārzemēs vai ieguldīt kapitālu ārzemju uzņēmuma akcijās. "S Corp" ir uzskatāma par uzņēmumu, kura ienākumus neapliet ar nodokļiem. Savukārt "C Corp" nodokļu vajadzībām ir uzskatāma par atsevišķu nodokļu subjektu (t.i., nodokļu maksātāju).

Nav oficiāli noteiktas minimālā pamatkapitāla summas, kas būtu jāiemaksā, bet vairums no štatiem nosaka minimālo iemaksājamo kapitālu – 1000 USD.

Līgumsabiedrība ar pilnu atbildību (General Partnership)

Sabiedrība ar pilnu atbildību ir "...divu vai vairāku personu asociācija (Association), kuras mērķis ir rīkoties kā līdzīpašniekiem peļņas gūšanas nolūkā..." Līgumsabiedrība ir sabiedrības aktīvu īpašnieks. Visi partneri ir atbildīgi par līgumsabiedrības saistībām ar visu savu mantu.

Līgumsabiedrība ar ierobežotu atbildību (Limited Partnership)

Vismaz vienam no partneriem ir ierobežota atbildība attiecībā uz līgumsabiedrības saistībām, un vismaz vienam no šīs sabiedrības partneriem ir neierobežota atbildība attiecībā uz šīm saistībām. Partneris ar ierobežotu atbildību ir atbildīgs par līgumsabiedrības saistībām tikai sava ieguldījuma apmērā.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (Limited Liability Company)

Šis uzņēmējdarbības veids ietver akciju sabiedrības un līgumsabiedrības ar ierobežotu atbildību dibināšanas nosacījumus. Nosakot SIA peļņas nodokli, iespējams izvēlēties tādu nodokļu piemērošanas režīmu, kāds tiek piemērots akciju sabiedrībām vai līgumsabiedrībām (neraugoties uz to, ka SIA īpašniekiem ir ierobežota atbildība par sabiedrības saistībām).

Avoti:

Central Contractor Registration (CCR) - www.ccr.gov

ASV Štati - www.business.gov/regions/states/

Likumdošana - www.gpoaccess.gov/uscode/index.html

The Company Corporations - www.corporate.com/index.jsp

The Internal Revenue Service - www.irs.gov

<http://www.deloitte.com>

Nodokļu sistēma

Nodokļi ASV tiek iekasēti trīs līmeņos: federālā, štatu un pašvaldību līmenī.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Federālā uzņēmuma ienākuma nodokļa (UIN) likme ir atkarīga no apliekamā ienākuma.

Apliekamais ienākums, USD	Nodokļa likme, %
0 – 50 000	15
50 000 – 75 000	25
75 000 – 100 000	34
100 000 – 335 000	39
335 000 – 10 000 000	34
10 000 000 – 15 000 000	35
15 000 000 – 18 333 333	38
>18 333 333	35

Savukārt štatu un pašvaldību UIN likmes parasti ir no 0% – 12% atkarībā no uzņēmuma atrašanās. Privātpakalpojumu korporācijas maksā nemainīgu 35% nodokli neatkarīgi no ieņēmumiem. Privātām holdinga kompānijām tiek piemērots papildus 15% nodoklis. Uzņēmuma ienākuma nodokļa likmes nav mainītas kopš 2003.gada.

Akumulētais bruto peļņas nodoklis – ja ienākumi pārsniedz 250 000 ASV dolāru (personu pakalpojumu korporācijām 150 000 ASV dolāru), var tikt piemērots nodoklis 15% apmērā.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN 2013.gadā)

Neprecējies:

Apliekamais ienākums (ASV dolāri)	IIN likme (maksājamais nodoklis ASV dolāros + % likme no atlikušās summas)
0 – 8 925	0 + 10%
8 926 – 36 250	892,50 + 15%
36 251 – 87 850	4 991,25 + 25%
87 851 – 183 250	17 891,25 + 28%
183 251 – 398 350	44 603,25 + 33%
398 351 – 400 000	115 586,25 + 35%
400 001 un vairāk	116 163,75 + 39.6%

Precējies, deklarācija par kopējiem ienākumiem:

Apliekamais ienākums (ASV dolāri)	IIN likme (maksājamais nodoklis ASV dolāros + % likme no atlikušās summas)
0 – 17 850	0 + 10%
17 851 – 72 500	1 785 + 15%
72 501 – 146 400	9 982,50 + 25%
146 401 – 223 050	28 457,50 + 28%
223 051 – 398 350	49 919,50 + 33%
398 351 – 450 000	107 768,50 + 35%
450 001 un vairāk	125 846 + 39.6%

Precējies, deklarācija par personīgajiem ienākumiem:

Apliekamais ienākums (ASV dolāri)	IIN likme (maksājamais nodoklis ASV dolāros + % likme no atlikušās summas)
0 – 8 925	0 + 10%
8 926 – 36 250	892,50 + 15%
36 251 – 73 200	4 991,25 + 25%
73 201 – 111 525	14 228,75 + 28%
111 526 – 199 175	24 959,25 + 33%
199 176 – 225 000	53 884,25 + 35%
225 001 un vairāk	62 923 + 39.6%

Mājsaimniecības galva:

Apliekamais ienākums (ASV dolāri)	IIN likme (maksājamais nodoklis ASV dolāros + % likme no atlikušās summas)
0 – 12 750	0 + 10%
12 751 – 48 600	1 275 + 15%
48 601 – 125 450	6 652,50 + 25%
125 451 – 203 150	25 865 + 28%
203 151 – 398 350	47 621 + 33%
398 351 – 425 000	112 037 + 35%
425 001 un vairāk	121 364,50 + 39.6%

Avots: www.smbiz.com

Pārdošanas nodoklis (Sales Tax)

ASV preces un pakalpojumus neapliek ar pievienotās vērtības nodokli. Tā vietā lielākā daļa štatu iekasē pārdošanas nodokli, kura likmes pavalstīs ir no 0 līdz 7,5%.

Pārdošanas nodoklis (2013.gadā)

Sākot ar 2010.gada 1.janvāri tiek piemērotas šādas nodokļu likmes: Štats	Pārdošanas nodoklis (%)
Aidaho (ID)	6.0
Aiova (IA)	6.0
Alabama (AL)	4.0
Alaska (AK)	-
Arizona (AZ)	6.6
Arkanzasa (AR)	6.0
Delavēra (DE)	-
Dienvīdākota (SD)	4.0
Dienvīdkarolīna (SC)	6.0
Džordžija (GA)	4.0
Florida (FL)	6.0
Havaja (HI)	4.0
Ilinoisa (IL)	6.25

Indiāna (IN)	7.0
Jūta (UT)	5.95
Kalifornija (CA)	7.5
Kanzasā (KS)	6.3
Kentuki (KY)	6.0
Kolorādo (CO)	2.9
Kolumbijas apgabals (DC)	6.0
Konetikuta (CT)	6.35
Luiziāna (LA)	4.0
Masačūseta (MA)	6.25
Mena (ME)	5.0
Merilenda (MD)	6.0
Mičikigāna (MI)	6.0
Minesota (MN)	6.875
Misisipi (MS)	7.0
Misūri (MO)	4.225
Montāna (MT)	-
Nebraska (NE)	5.5
Nevada (NV)	6.85
Ņūdžersija (NJ)	7.0
Ņūhempšīra (NH)	-
Ņujorka (NY)	4.0
Ņūmeksika (NM)	5.125
Ohaio (OH)	5.5
Oklahoma (OK)	4.5
Oregona (OR)	-
Pensilvānija (PA)	6.0
Rietumvirdžīnija (WV)	6.0
Rodailenda (RI)	7.0
Teksasa (TX)	6.25
Tenesijas (TN)	7.0
Vaiominga (WY)	4.0
Vašingtona (WA)	6.5
Vermonta (VT)	6.0
Virdžīnija (VA)	5.0
Viskonsina (WI)	5.0
Ziemeļdakota (ND)	5.0
Ziemeļkarolīna (NC)	4.75

Mantojuma un dāvinājuma nodoklis ir no 18% līdz pat 40%.

Muitas nodokļi un tarifi, to apjomu nosaka 1993. gadā pieņemtie ASV harmonizētie muitas standarti (*Harmonised Tariff Schedule of the United States of Amerika – HTS*), vidēji 0,7% no importa preču vērtības.

Sociālās apdrošināšanas maksājumi

Sociālās apdrošināšanas nodoklis ietver sevī pensiju apdrošināšanu, invaliditātes apdrošināšanu un veselības apdrošināšanu.

Nodokļa likmes 2013.gadam ir:

- 6.2% - darba devēja iemaksa (no darbinieka algas), maksimālā algas bāze ir 113 700 USD
- 6.2% - darba ņēmēja iemaksa (no darbinieka algas), maksimālā algas bāze ir 113 700 USD
- 12.4% pašnodarbināto iemaksa.

2011. un 2012. gadā – nodoklis bija samazināts (tas bija 4.2% apmērā).